

Видела жаба где се коњи поткивају па и она подигла ногу – каже народна пословица. Као што жаба нема ногу за коњску потковицу, тако ни српска привреда и школство немају основне претпоставке, у првом реду средства и кадрове, да се озбиљно позабаве проблемом иновираниог стручног образовања младих људи и њиховог адекватног упошљавања у Србији.

Ето, после скоро заборављене „шуварице“, тог погубног школског експеримента, страни фактор, као и многе друге ствари, сада нам намеће дуално образовање као „најважнију тему за Србију у наредним годинама“. Откуда па сада да се за посету једног страног државног секретра, стручњака за дуално образовање, како пише наша штампа, заинтересују бројни министри, Привредна комора па чак и Ректорат Универзитета у Београду. Не би требало да нас ни то изненађује када нам, како неретко чујемо са високог државног нивоа, наше домаће мало шта ваља, па све треба мењати, ето овог пута и наше школство. Треба га, јел’те, „уподобити“ интересима и потребама страног капитала који „хрли“ у Србију да нас препороди.

Сада ћемо, као што нас обавести министар просвете, донети и Закон о дуалном образовању, а на основу њега, још не усвојеног у Скупштини, већ је припремљен за ову годину, наравно са Привредном комором, и план уписа за наредну школску годину. У ту сврху биће експресно реорганизована и мрежа школа, што је, како каже министар, подржао и премијер. Само се питам где су ту и шта кажу наши просветари – учитељи и професори и колико ће то да кошта осиромашене пореске обавезнике. Можда још једна „фискална консолидација“ по грбачи опљачканих пензионера.

Надам се да нико разуман не оспорава потребу прилагођавања школског система и програма образовања потребама све интензивнијег развоја нових технологија и информатичког друштва и с тим у вези потребе за новим образовним профилима запослених. Поставља се, међутим, једно друго итекако важно питање: зашто тако важну област као што је школство и образовни систем „ломити преко колена“ и доносити на брзину. Јер, зна се: што је брзо то је и кусо или што написа познати правник В.

Богишић: „Што се грбо роди време не исправи“.

Може се саградити нерентабилна фабрика где је у питању лоше инвестиран новац, што се да надокнадити. Али, шта ћемо радити са хиљадама младих људи ако их погрешно усмеримо. Хоћемо ли, акцијом дуалног образовања „на орук“, из буџета ишколовати полуписмене „живе работе“ да би их страни инвеститори имали „на тацни“ и плаћали две три стотине евра из оних хиљада субвенционисаних. Да ли се неко запитао на ком опште образовном, културном и васпитном нивоу остављамо те младе људе ако све подредимо том „дуализму“? Па наравно, најкаше је мењати свест полуписменом човеку са ниским нивоом општег образовања, што нам иначе намеће страни фактор у циљу затирања српског идентитета, миленијумске државности, славних предака и традиције. „Политикин“ уредник и новинар Б. Радивојша, недавно у подужем тексту, погоди у срж проблема: „Академце школујемо да оду, средњошколце да остану“, вероватно као резултат политике страних компанија.

Са самоуправљањем олако избацисмо и школе ученика у привреди и обавезни једногодишњи приправнички стаж. Да, то је могла да организује и финансира домаћа привреда, а што би то данас радиле стране фирме када им држава из свог буџета обезбеђује и оно што не траже, оних фамозних 5% више него што им нуди било која

Дуалци - живи работи

Пише: Радоман Јовић
четвртак, 16 фебруар 2017 20:21

друга држава, а „преплаћени“ радници пресретни што се не морају замајавати још тамо некаквим синдикалним организовањем.

Јапан, до јуче друга, а сада трећа, најразвијенија економија света ради то другачије, боље и успешније. Наравно, држава и привреда и у том сегменту сарађују, али свако ради свој део посла. Држава, која је пар деценија после рата улагала у образовање и науку и до 30 % буџетских средстава, кроз државни и приватни систем школства обезбеђује привреди, која је скоро у потпуности у домаћем власништву, опште образоване и стручно усмерене, подвлачим само стручно усмерене, младе кадрове. Даље специфично школовање и стручно усавршавање је брига и обавеза привредних субјеката, зависно од њихових потреба и специфичности посла.

За успешне средњошколце и студенте посебно завршних година школовања итекако се интересују велике јапанске фирме, нуде им стипендије и повољне услове запослења. Даном пријема у радни однос, млади дипломац се подвргава интензивном, нимало лаком, менталном и физичком дрилу – обуци за посао који ће му бити поверен да обавља.

Био сам, као гост, присутан у Сонију када је председник компаније Акио Морита поздравио пар стотина брижљиво одабраних свршених студената и средњошколаца првог дана њиховог пријема у радни однос, по правилу у статус сталног запослења до пензионисања. Између осталог, уз захвалност што су прихватили да своје стечено образовање понуде Сонију, Морита је рекао је да су они једни од најбољих из ове генерације, да су прошли захтеван образовни систем земље, али да им тек предстоји ништа мање захтеван и тежак систем образовања у Сонију.

И заиста, тако и јесте. Најмање годину, две па и три, зависно од сложености посла, млади људи се подвргавају специфичним програмима обуке за послове које ће обављати, да би тек након тога били распоређени на одговарајуће радно место. Поред уско стручне обуке, многе фирме имају и програме психо-физичких припрема младих њуди, шаљући их на месец два у будистичке храмове да би у специјалном монашком режиму живота, кроз дуготрајне молитве и медитирања, стекли унутрашњи мир, заједништво, хармонију духа и тела, поштовање хијерархије и свеопшту хармонију – особине неопходне за складно функционисање како фирме тако и шире заједнице. Није ретка пракса слања почетника чак и у војне логоре ради стицања физичке издржљивости и строге дисциплине.

Тако стручно и психо-физички припремљени радник, коме у редовним интервалима следује унапређење уз даљу доквалификацију уз рад и доживотно запослење, „венчава“ се за фирму а фирма постаје старатељ његове породице. Таквом бригом за радника и његову породицу фирма мотивише радника за што боље радне резултате, награђујући сваки њихов иновативни допринос унапређењу организације рада, квалитета производа и смањењу трошкова. У таквом систему, мотивисан радник и задовољан потрошач су гаранција успешности фирме, а преко ње и државе. То је уосталом један од разлога зашто је Јапан за кратко време после Другог светског рата израстао као феникс из пепела и постао „економско чудо“. Није Србија Јапан нити су Срби Јапанци по много чему, али би у многим стварима, па и у тзв. дуалном образовању, могли и требали нешто да научимо. Има знања и успеха и изван „безалтернативног стратешког циља“.

(Краћа верзија текста објављена у Политици)